

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศ ซึ่งมีสภาพแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527, หน้า 3) การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแตกต่างจากส่วนราชการอื่น ๆ เพราะใช้ระบบการควบคุมนโยบายการบริหาร และการตัดสินใจในรูปองค์คณะบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับชาติ เน้นในเรื่องการกำหนดนโยบาย และแผนงานการจัดสรรงบประมาณ กำหนดมาตรฐานทางวิชาการ อาคารสถานที่ และค่าใช้จ่ายของโรงเรียน ระดับจังหวัด เน้นการบริหารงานประถมศึกษาภายในจังหวัด เป็นระดับที่พิจารณาให้ความเห็นชอบ และอนุมัติการดำเนินการประถมศึกษาของจังหวัด ทั้งในด้านนโยบาย แผนงานงบประมาณ วิชาการ และบุคลากรในจังหวัด ระดับอำเภอ เน้นการประสานงาน การเสนอแนะ การเสนอข้อมูลเบื้องต้นในด้านแผนงาน งบประมาณ วิชาการ และบุคลากร ต่อระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ระดับกลุ่มโรงเรียน เป็นการร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนภายในกลุ่ม ด้านกำลังงาน กำลังความคิด เสนอต่อระดับอำเภอ เพื่ออำเภอจะได้ใช้เป็นข้อมูลเสนอระดับจังหวัดต่อไป

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษาเพราะโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติพลเมืองของชาติจะมีคุณภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของโรงเรียน และโรงเรียนจะมีคุณภาพได้มาตรฐานเพียงใดขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าโรงเรียนมีผู้บริหารที่มีคุณภาพ ผลการดำเนินงานของโรงเรียนก็จะมีคุณภาพไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527, หน้า 6) ภารกิจหลักของโรงเรียนคือการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในทุกกลุ่มประสบการณ์ และสุขภาพอนามัยที่ดี

ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การบริหารงานของโรงเรียนจะดำเนินไปได้ด้วยดี บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะ พฤติกรรม และความสามารถของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพคือผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การบริหารงานของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้บริหารจะต้องบริหารงาน 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานทั้ง 6 งานนี้ ใช้เวลาในการบริหารแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละโรงเรียน แต่ต้องยึดงานวิชาการเป็นหลัก เพราะงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527, หน้า 9)

เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงพยายามปลูกฝัง ปรับปรุงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้บริหารโรงเรียน โดยร่วมกับสถาบันพัฒนาผู้บริหาร จัดหลักสูตรการศึกษารอบรมให้กับผู้บริหารโรงเรียน ก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับตำแหน่ง ซึ่งจะต้องผ่านหลักสูตรด้านพัฒนศึกษาศาสตร์ บริหารศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ การอบรมหลักสูตรดังกล่าวนี้ จะสามารถทำให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีตำแหน่งในระดับสูงกว่าในระดับเดียวกัน และระดับต่ำกว่า ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จึงจะทำให้สามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในทางตรงกันข้ามถ้าหากผู้บริหารโรงเรียน มีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะที่ไม่เหมาะสม จะทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานอย่างมากมาย

โลกปัจจุบันวัดความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่ประสิทธิผลเป็นสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นองค์กรที่ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายสำหรับการดำเนินงานในช่วงระยะเวลา 5 ปี ของแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 โดยได้ตั้งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารระดับโรงเรียน เพื่อผลักดันให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีระบบ ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน และได้กำหนดมาตรฐานการเร่งรัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารให้ดำเนินการตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ 20 (2541) ว่าด้วยการสั่งให้ข้าราชการพลเรือนสามัญออกจากราชการ กรณีไม่สามารถปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านความสามารถในการบริหารงาน ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านผลการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี แสดงให้เห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นว่าคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กัน นอกจากเกณฑ์การประเมินผลการ

ปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวข้างต้นแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 3) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 ประการ คือ มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นผู้นำ ส่วน สตอกคิลล์ (Stogdill, 1974, pp. 62-65) ได้ทำการวิจัยพบว่า ผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเข้าสังคม มีความคิดริเริ่ม มีความอดทน รู้วิธีการทำงาน มีความสามารถในการใช้ถ้อยคำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความตื่นตัว สามารถคาดคาลล่วงหน้าได้

ส่วนประสิทธิผลของโรงเรียนนั้นถือได้ว่า เป็นเป้าหมายที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้น และพยายามดำเนินการไปให้ถึง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 15) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน เป็นลักษณะของความสามารถของโรงเรียนในการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ โรงเรียนสามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โดยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานภายในโรงเรียนให้สนองตอบต่อสถานการณ์ใหม่ ๆ และโรงเรียนจะต้องมีความสามารถในการบูรณาการ มีการประสานประสานเพื่อรวมพลังให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติภารกิจของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 15) สำหรับการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น มอท (Mott cited in Hoy & Miskel, 1991, p. 398) กล่าวว่า สามารถพิจารณาได้จาก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 115) ได้ทำการวิจัยและประเมินคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพทางการศึกษาในภาพรวมทั้งประเทศ โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพทางการศึกษาต่ำกว่าระดับน่าพอใจ ร้อยละ 48.16 โรงเรียนที่มีผลน่าพอใจ ร้อยละ 47.90 จากการวิจัยจะเห็นว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับที่น่าพอใจมีน้อยกว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต่ำกว่าระดับที่น่าพอใจ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากผู้บริหารโรงเรียนสอดคล้องกับ สมศักดิ์ หงษ์สาคร (2537, หน้า 75) ที่ได้ทำการศึกษา พบว่า ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในโรงเรียนมาจากตัวผู้บริหารเอง เช่น ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหาร นอกจากนี้ยังมีการศึกษาปัจจัยในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและเจตคติของครูต่อผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารไม่เสนอความคิด ความชอบตามระบบคุณธรรม ชอบมอบหมายงานให้เฉพาะคนใกล้ชิด ขาดความเป็นธรรม ไม่เปิด

โอกาสให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น คัดสนใจในเรื่องส่วนรวมตามลำพัง ครูขาดขวัญกำลังใจ ลักษณะการทำงานของครูจะทำเพื่อเอาใจผู้บริหารมากกว่าที่จะสนใจเรื่อง ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ หลักการบริหารใช้ระบบคุณธรรม แต่เวลาปฏิบัติใช้ระบบอุปถัมภ์ ระบบอาวุโส และ ประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ระบบการทำงานเป็นแบบเช้าชาม เย็นชาม ขาดความกระตือรือร้น ถดถอย เหนือหน้า (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2538, หน้า 79) นอกจากนี้ บางโรงเรียนการดำเนินงานยังไม่เป็นระบบ ขาดการมอบหมายงาน บุคลากรบางคนไม่รู้จัดหน้าที่ ของตนเอง มีการทำงานซ้ำซ้อน โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2537, หน้า 41)

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนในแต่ละด้านว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารในการปรับปรุงตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ใช้เป็น แนวทางในการวางแผนส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน ให้สามารถบริหารโรงเรียนให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ในด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผล ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา จากตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ในด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร โรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบว่า คุณลักษณะ ด้านใดที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้เห็นความสำคัญว่า คุณลักษณะของผู้บริหารมีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ในด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 อยู่ในระดับใด

3. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนหรือไม่

4. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้หรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

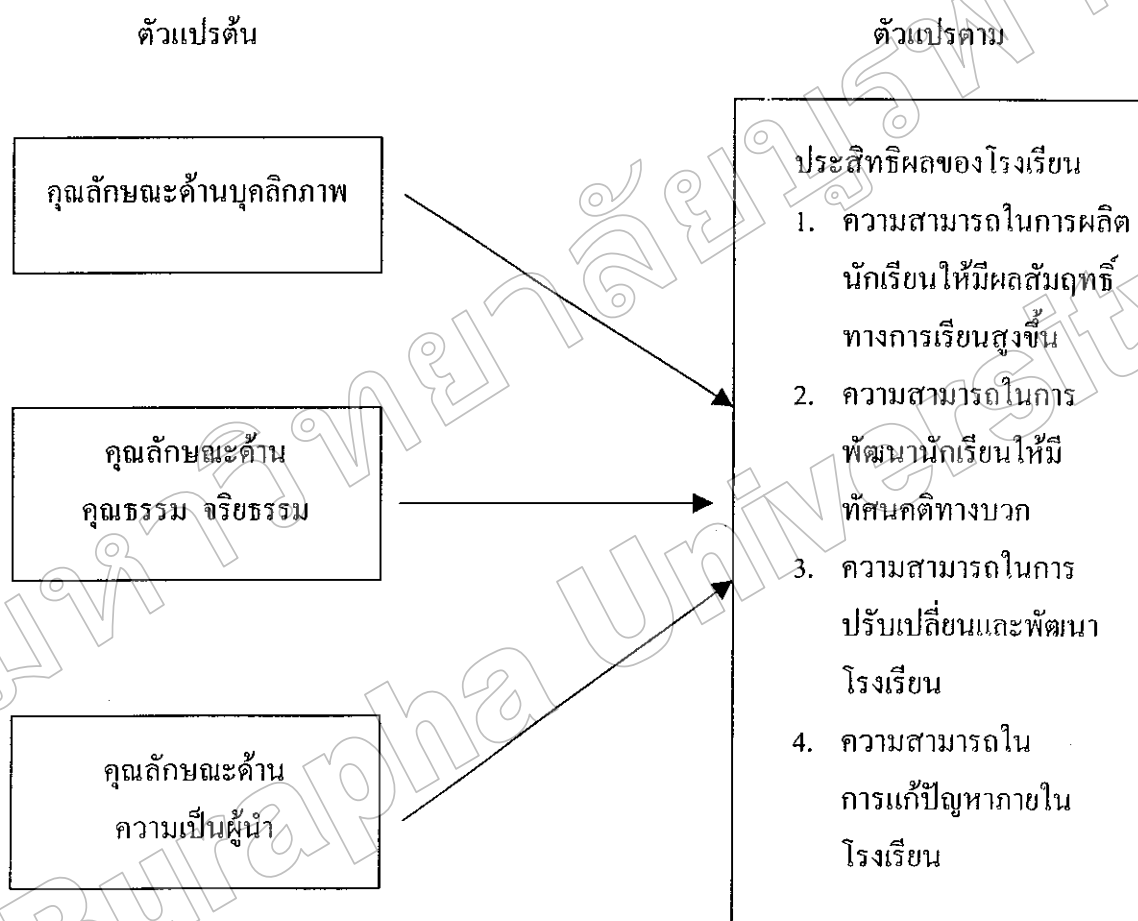
1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน

2. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 โดยใช้เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในด้านคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารงานในด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ (สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 3) และใช้แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียนของ มอท (Mot cited in Hoy & Miskel, 1991, p. 398) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน นำมาสรุปเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เขตการศึกษา 1 โดยคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมี 3 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านความเป็นผู้นำ และประสิทธิผลของโรงเรียน มี 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษารุ่นนี้ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จำนวน 14,379 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มประชากรในข้อ 2.1 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามรายจังหวัด ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 375 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

3.1 ตัวแปรต้นได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน 3 ด้าน คือ

3.1.1 ด้านบุคลิกภาพ

3.1.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

3.1.3 ด้านความเป็นผู้นำ

3.2 ตัวแปรตามได้แก่ ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 มี 4 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

3.2.2 ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

3.2.3 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน

3.2.4 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ลักษณะที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยบุคลิกภาพ คุณธรรม จริยธรรม และความเป็นผู้นำที่เอื้อต่อประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล วัดได้จากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 1 ใน 3 ด้าน ดังนี้

1.1 บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะประจำตัวของบุคคลที่แสดงออกมาในด้านการแต่งกาย กิริยามารยาท การวางตัวในสังคม การมีมนุษยสัมพันธ์ การแสดงออกทางอารมณ์ ความสุขุมรอบคอบ ความคล่องตัว และสุขภาพอนามัย

1.2 คุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนในการรักษาวินัย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา ไม่ค้ำสุรา เสพสิ่งเสพติด และอบายมุข ทุกประเภท และการไม่ประพฤติตนล่วงละเมิดต่อศีลธรรมอันดีงาม

1.3 ความเป็นผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ สร้างแรงจูงใจ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ มีความคิดริเริ่มในการสร้าง พัฒนาทีมงาน มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงาน ชุมชน และองค์กรอื่น รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้มีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ

2.1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนจนทำให้นักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง สามารถเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ นักเรียนได้รับรางวัลทางวิชาการจากการเข้าร่วมประกวด และนักเรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.2 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก หมายถึง การดำเนินงานด้านบริหารและการอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณลักษณะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระเบียบวินัย เป็นคนมีเหตุผล มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักพัฒนาตนเองและมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา

2.3 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานด้านบริหาร ด้านการเรียนการสอน การปรับหลักสูตร เพื่อให้โรงเรียนก้าวหน้า ทันกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ครอบคลุมปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน นำผลการทดสอบนักเรียนมาใช้วางแผน สามารถจัดการเรียนการสอนตามความต้องการของท้องถิ่น จนทำให้โรงเรียนมีชื่อเสียงสามารถแข่งขันกับโรงเรียนอื่นได้ และได้รับความร่วมมือจากชุมชน

2.4 ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จหรือเป็นไปด้วยดี บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

4. เขตการศึกษา 1 หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม นนทบุรี และปทุมธานี